

СТАНОВИЩЕ

от проф. ЕЛКА ТОДОРОВА, дн

УНСС, катедра “Икономическа социология”

Професионално направление 3.1.Социология, антропология и науки за културата

член на Научно жури със заповед на Ректора на НБУ 3-РК-251/29.07.21

ОТНОСНО: защита на докторска дисертация на тема “Идентичност и поведение на личността в онлайн социалните мрежи” по професионално направление 3.1.

“Социология, антропология и науки за културата” за получаване на образователна и научна степен “доктор” на **ТЕОДОРА СЛАВЧЕВА ХРИСТОВА**

I. ЗНАЧИМОСТ НА ИЗСЛЕДВАНИЯ ПРОБЛЕМ В НАУЧНО И НАУЧНО-ПРИЛОЖНО ОТНОШЕНИЕ.

Изследваният проблем е силно актуален, доколкото третира въпроса за характера на влиянието на социалните медии върху психосоциалното развитие на човека. Този въпрос занимава широка гама от изследователи както от философска гледна точка, така и от практико-приложна страна. Той може да бъде определен като основен въпрос на изследователите от средите на социалните науки днес, но и основен за ИТ сектора. Днешната специализирана литература в областта на поведенските науки широко обсъжда позитивите и негативите на активността в социалните медии, затова всяко изследване, хвърлящо светлина върху този въпрос не може да не е актуално. Дори в инженерните специалности, където интерактивните дизайнери изследват нагласите на хората (за да постигнат потребителско приемане на продуктите), ползването на актуални резултати от изследвания за влиянието на виртуалния контакт и общуване върху реалната аз-концепция стои на първо място. В този смисъл, предложената и защитена цел на дисертационния труд да “хвърли светлина върху отражението на онлайн социалните мрежи върху оформянето и развитието на идентичността на хората, тяхното онлайн и офлайн поведение, себеизразяване, професионално и личностно развитие и психическо здраве” демонстрира разбиране за значимостта на изследвания проблем.

II. ОБОСНОВАНOST НА ЦЕЛИТЕ И ЗАДАЧИТЕ В ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Целите и задачите, поставени от автора на докторантския труд са ясно заявени и добре обосновани. Те са обединени и изразени в заявените шест хипотези, върху които в отделните глави докторантът развива съображенията и доказателствените си аргументи, както на теоретично, така и на емпирично равнище.

III. СЪОТВЕТСТВИЕ МЕЖДУ ИЗБРАНАТА МЕТОДОЛОГИЯ И МЕТОДИКА НА ИЗСЛЕДВАНЕ И ПОСТАВЕНАТА ЦЕЛ И ЗАДАЧИ НА ТРУДА.

За нуждите на търсеното съответствие между избраната методология и поставената цел, дисертантът изследва онлайн поведението на потребителите на социални мрежи като се стреми да го съпостави с поведението им в офлайн среда. В някакъв смисъл, заявлението, че се избира “граундид” теория като изходна методология не е добре защитено в текста, но това се компенсира от използването на разнообразие от методики и анализи (26 дълбочинни интервюта с две възрастово различни групи респонденти, онлайн анкета с 384 респонденти, въпросник за дигитални умения с 440 ученици, индуктивен метод на използване на контент анализ на отговори на участници в 32 мрежови групи), с които авторът цели доказване на предложените в труда основни задачи и хипотези.

IV. НАУЧНИ И НАУЧНО-ПРИЛОЖНИ ПРИНОСИ

Научните приноси на дисертационния труд следват защитата на поставените от автора хипотези. Въпросът за вида и характера на идентичността на потребителите, които могат да бъдат проследени в сайтовете и доказаното им сходство с тези в офлайн пространство, представлява несъмнен принос. Същото се отнася и до разкриването на своеобразния балансиран модел, в който действията на потребителя в едната и в другата плоскост (онлайн и офлайн) влияят върху формирането и непрекъснатото допълване и дооформяне на идентичността на потребителя като носят положителни и негативни влияния. На тази основа се аргументира създаването на дигитална личност, която действа както съзнателно, така и несъзнателно, без да се изключва равнището на манипулативност, за да подкрепя и поддържа положително самосъзнание, както и удовлетворително впечатление за себе си. Според автора управлението на впечатлението за себе си в новите дигитални условия не води до своеобразна форма на личностно раздвояване, а обратно - до създаване на сложен, многолик, но и синхронизиран аз-образ. Подобна трактовка има приносен характер и реално подпомага осмислянето на съответни политики по отношение на използването и регулацията на действието на социалните медии.

V. ПРЕЦЕНКА НА ПУБЛИКАЦИИТЕ ПО ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД: БРОЙ, ХАРАКТЕР НА ИЗДАНИЯТА, В КОИТО СА ПУБЛИКУВАНИ.

Докторантът представя солидно количество публикации по темата - 8 статии и 2 научни съобщения (с постер и съобщение в научно списание). Четири от статиите са

публикувани в електронни списания, което съобразно темата на дисертационния труд разкрива интерес на съответните редакционни колегии към тезите на автора.

VI. ЦИТИРАНЕ ОТ ДРУГИ АВТОРИ, ОТЗИВИ В НАУЧНИЯ ПЕЧАТ И ДР.

Не са приведени данни за цитиране от други автори на публикациите по дисертационния труд, нито за отзиви в научния печат, касаещи същите.

VII. МНЕНИЯ, ПРЕПОРЪКИ И БЕЛЕЖКИ.

Дисертационният труд „Идентичност и поведение на личността в онлайн социалните мрежи“ се състои от въведение, три глави, заключение и библиография и в този смисъл представлява завършен научен продукт.

Представеният автореферат в размер на 38 страници отговаря на съдържанието на дисертационния труд и на установените изисквания.

Представената библиография от друга страна впечатлява, но и смущава с огромния си брой източници. Представени са към 900 източници на кирилица и латиница, без да бъдат номерирани, което не само затруднява определянето на бройката им, но и оценката за избора им. В съдържанието на дисертационния труд не са включени съответните страници на отделните глави, което ограничава възможността за работа с текста.

По отношение на вида, обема и структурата на дисертационният труд, според мен е налице нестандартен вариант. Обемът на дисертационния труд е голям - 370 страници, без библиографията (най-често той е около 150 стр., извън библиографията и обикновено се представя с много приложения). Но въведението и заключението заемат общо само 12 страници, а в структурно отношение няма обособена методологическа и аналитична част. Според мен това води до загуба на възможността да се заяви собствено мнение по разглежданата проблематика като се оставя впечатление за реферативен, а не критичен анализ на съществуващите до момента становища. В направения избор на изложение теоретичните съображения се допълват с елементи на анализ от емпирични данни, които обаче са представени по-скоро като илюстрация към текста, вместо като независимо изследване. По тази причина не мога да приема тезата, че идеите на “Граундид” теорията са в методологическата основа на труда.

Приемам, че подобна схема на изложение би могла да се види като своеобразен опит за излизане от рамките на стандартите за написване на дисертационни трудове, което аз по принцип бих приветствала, въпреки несъмнения риск, който тя носи. В дадения случай обаче това е ограничило логическата схема на поднасяне на темите и те губят отчетливост и тематичен център, а в същото време, селекцията на привличане на чужди становища изглежда

случайна. Намирам за странно, че не е представена нито анкетната карта нито схемата на въпросника за дълбочинните интервюта. Това допълнително ограничава валидността на авторовите изводи.

Бих препоръчала намаляване на обема и аналитично съгъстяване на тезите в отделните глави при желание за публикация на труда в отделна книга.

VIII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Горните съображения и бележки в никакъв случай не омаловажават достойнствата на дисертационния труд, поради, което общото ми заключение, формулирано по-долу е положително.

Дисертационният труд допълва и конкретизира понятийния апарат, свързан с темата на изследването и дава полезни насоки за работа в изследователски и приложен аспект. Това ми дават основание да препоръчам на уважаемото Научно жури да гласува за присъждането на образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност „социология“ на Теодора Славчева Христова.

Дата 18.10.2021г.

Подпис